

Sygn. akt II PK 202/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. S.

przeciwko Telekomunikacji Polskiej S.A. w Warszawie i Skarbowi Państwa -
Ministrowi Skarbu Państwa w Warszawie

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 marca 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej Telekomunikacji Polskiej S.A. w Warszawie

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 marca 2010 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 grudnia 2007 r. oddalił apelację powódki W.S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy z dnia 25 września 2006 r. oddalającego wniesione przez nią

powództwo o zasądzenie solidarnie od pozwanych Telekomunikacji Polskiej S.A. w Warszawie i Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa odszkodowania, w kwocie 78.000 zł, za niezrealizowanie prawa do nieodpłatnego nabycia 1560 akcji tej spółki.

Sąd ustalił, że powódka w dniu 1 września 1972 r. rozpoczęła pracę w charakterze nauczycielki w Przedszkolu Zakładowym „Ł.” Okręgu Poczty i Telekomunikacji, które z dniem 30 kwietnia 1992 r. zostało przekształcone w Przedszkole Miejskie. W przedszkolu tym powódka pracowała do 31 sierpnia 1992 r., z którym to dniem nastąpiła likwidacja tej jednostki. Nadzór pedagogiczny nad nauczycielami przedszkola sprawował Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego, a wynagrodzenie za pracę było wypłacane przez dyrektora Okręgu Poczty i Telekomunikacji. Wynagrodzenie początkowo było ustalane na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 144 ze zm.), a następnie na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) oraz stosownych rozporządzeń wykonawczych. Z przedłożonego przez powódkę świadectwa pracy wynika, że w okresie od 1 września 1972 r. do 31 sierpnia 1996 r. była ona zatrudniona w charakterze nauczyciela w Przedszkolu Miejskim, które to przedszkole w okresie do dnia 30 kwietnia 1992 r. funkcjonowało pod nazwą Przedszkole Zakładowe „Ł.”. W dowodzie osobistym powódki znajduje się pieczętka Dyrekcji Okręgu Poczty i Telekomunikacji z adnotacją „przyjęta do pracy w dniu 1 września 1972 r.” W związku z tym zatrudnieniem powódka była uprawniona do zniżki na abonament radiowo - telewizyjny, korzystała z ulgowego abonamentu telefonicznego i ulgowych przejazdów kolejowych. Umowy o pracę z pracownikami przedszkola zawierane były przez dwa podmioty w zależności od charakteru świadczonej pracy. Z obsługą przedszkola (woźnymi, sprzątaczkami, kucharkami) umowy zawierało Przedszkole, zaś z jego kierownictwem i nauczycielami Urząd Miasta. Poczta Polska prowadziła także żłobek dla dzieci pracowników, z którymi umowy o pracę zawierała Dyrekcja tej jednostki.

W dniu 23 lipca 1997 r. pomiędzy Skarbem Państwa - Ministrem Skarbu Państwa, a Telekomunikacją Polską S.A. zawarta została umowa w celu przeprowadzenia nieodpłatnego udostępnienia upoważnionym pracownikom akcji

tej spółki należących do Skarbu Państwa, na podstawie której pozwana Spółka, wykonując czynności techniczne w imieniu Skarbu Państwa, miała ustalić liczbę osób uprawnionych do nieodpłatnego nabycia akcji. Powódka złożyła oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Nie uwzględniono jej jednak na liście uprawnionych i nie uznano jej reklamacji. Strona pozwana w piśmie z dnia 29 kwietnia 1999 r. powiadomiła powódkę, że nie spełnia wymagań określonych w art. 82 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564 ze zm.), gdyż w dniu przekształcenia w spółkę państwowej jednostki organizacyjnej Polska Poczta Telegraf i Telefon (PPTT), tj. w dniu 4 grudnia 1991 r., nie była pracownikiem tej jednostki, a także nie przepracowała w niej co najmniej 10 lat. Nieodpłatnie akcje spółki otrzymali natomiast pracownicy obsługi przedszkola oraz pracownicy żłobka.

Sąd Apelacyjny w pełni zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji oraz ich prawną ocenę, prowadzącą do stwierdzenia, że w świetle art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (obecnie: o komercjalizacji i prywatyzacji; jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.; zwanej dalej „ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji”), art. 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o zmianie ustawy o łączności (Dz.U. Nr 150, poz. 984) oraz art. 82 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności w brzmieniu obowiązującym od 29 grudnia 1998 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564 ze zm.; zwanej dalej „ustawą o łączności”) przesłanką uzyskania prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki akcyjnej Telekomunikacja Polska było pozostawanie w stosunku pracy z tą Spółką lub z jednostką organizacyjną PPTT, a powódka przesłanki tej nie wykazała. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w okresie od dnia 1 września 1972 r. do 31 sierpnia 1992 r. powódka była zatrudniona w Przedszkolu Zakładowym „Ł.”, a jej pracodawcą był Urząd Miejski Wydział Oświaty i Wychowania.

Przyjęcie takiej oceny, zdaniem Sądu, uzasadnione zostało ustaleniem charakteru zatrudnienia powódki, powołanej z dniem 1 maja 1975 r. przez Inspektora Szkolnego na stanowisko nauczyciela dyplomowanego w celu świadczenia pracy w przedszkolu przyzakładowym. Ponadto Sąd wskazał, że nauczyciele przedszkolni podlegali Kuratorium Oświaty, a dyrektor Przedszkola

dysponował jedynie scedowanymi na jego rzecz przez Wydział Oświaty uprawnieniami do ustalania konkretnych warunków zatrudnienia na zasadach przewidzianych w Karcie Nauczyciela. Na powyższą ocenę, według Sądu, nie mają wpływu przywołane w apelacji przepisy prawne w postaci uchwały nr 63 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1962 r. (M. P. Nr 27, poz. 110) i okólnika nr 6 Ministra Oświaty z dnia 7 kwietnia 1966 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 5, poz. 50). Uchwała dotyczy rozwoju, utrzymania i zasad finansowania przedszkoli przyzakładowych, zaś okólnik reguluje tryb załatwiania spraw osobowych pracowników pedagogicznych przedszkoli przyzakładowych, pozostających w gestii organów oświaty. Zdaniem Sądu, dodatkowe świadczenia w zakresie świadczeń socjalnych ze strony Dyrekcji Poczty miały charakter ustaleń ze związkami zawodowymi i miały umożliwić osobom, niebędącym pracownikami PPTT, a „świadczącymi usługi” na jej rzecz, korzystanie z przywilejów przysługujących pracownikom tej państwowej jednostki organizacyjnej.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi kasacyjnej powódki wyrokiem z dnia 25 lutego 2009 r., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wskazał, iż zgodnie z art. 82 ust. 2 i 3 ustawy o łączności, w brzmieniu obowiązującym na dzień 29 grudnia 1998 r., pracownikami uprawnionymi do nieodpłatnego nabycia akcji Telekomunikacji Polskiej S.A. są:

- 1) osoby będące w dniu przekształcenia dokonanego na podstawie art. 76 tej ustawy pracownikami PPTT,
- 2) osoby, które przepracowały co najmniej 10 lat w PPTT lub w spółce Telekomunikacja Polska, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę, albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 3) osoby, które po przepracowaniu 10 lat w PPTT lub w Telekomunikacji Polskiej SA zostały przejęte przez nowe zakłady pracy w trybie art. 23¹ k.p.,
- 4) pracownicy spółki Telekomunikacja Polska zatrudnieni w tej spółce po dniu przekształcenia dokonanego na podstawie art. 76 ustawy o łączności, którzy pozostawali z tą spółką w stosunku pracy w dniu 30 czerwca 1998 r.

W ocenie Sądu Najwyższego, Sądy obu instancji dokonały nieprawidłowej wykładni użytego w art. 82 ust. 2 pkt 2 ustawy o łączności pojęcia „przepracowania dziesięciu lat w PPTT”, interpretując je jako pozostawanie w stosunku pracy z jednostką organizacyjną PPTT, która musiała być zakładem pracy (pracodawcą) powódki. Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 82 ust. 2 pkt 1 ustawy o łączności (posługujący się pojęciem „przepracowania”) był przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 maja 2002 r., P 10/01 (OTK 2002-A nr 3, poz. 35) wyjaśnił, że „wspólną cechą istotną z punktu widzenia prawa do nieodpłatnego nabycia akcji jest fakt świadczenia pracy – obecnie lub w przyszłości - na rzecz danego przedsiębiorstwa oraz spółki powstałej w wyniku przekształcenia tego przedsiębiorstwa w spółkę”. Decydujące znaczenie ma zatem świadczenie pracy na rzecz danego przedsiębiorstwa, a nie pozostawanie w stosunku pracy z tym przedsiębiorstwem. Zdaniem Sądu Najwyższego, powyższą interpretację potwierdza wykładnia logiczno-językowa art. 82 ustawy o łączności, który w ust. 2 pkt 1 i 2 używa sformułowania „przepracowały” i „po przepracowaniu”. Przesłanką uznania stażu pracy nie jest więc pozostawanie w stosunku pracy (bycie pracownikiem) z jednostką organizacyjną PPTT, lecz „przepracowanie” wskazanego okresu w takiej jednostce. Istotne jest zatem, czy osoba ubiegająca się o prawo do nieodpłatnego nabycia akcji była zatrudniona w podmiocie wchodzącym w skład struktury organizacyjnej PPTT. W istotnych elementach taka wykładnia została już przedstawiona w wyroku z dnia 24 czerwca 1998 r., I PKN 198/98, gdzie Sąd Najwyższy stwierdził, że przedsiębiorstwem państwowym w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji jest jednostka określona w przepisach o przedsiębiorstwach państwowych (w ujęciu przedmiotowym) a nie jako pracodawca w rozumieniu art. 3 k.p. (w ujęciu podmiotowym). Przez określenie „pracownicy przedsiębiorstwa państwowego” należy rozumieć pracowników, którzy wykonują pracę na rzecz przedsiębiorstwa państwowego jako swoistej całości organizacyjnej i prawnej bez względu na to, czy z punktu widzenia art. 3 k.p. to (całe) przedsiębiorstwo jest dla nich pracodawcą w rozumieniu prawa pracy, czy też tymi pracodawcami są jego poszczególne wewnętrzne jednostki organizacyjne.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy zauważył, że powódka przepracowała w przedszkolu przyzakładowym „Łączność” prawie 20 lat uwzględniając, że z dniem 30 kwietnia 1992 r. nastąpiło przekształcenie tego przedszkola w Przedszkole Miejskie, doszło zatem do przejęcia powódki przez nowego pracodawcę w trybie art. 23¹ k.p. Według Sądu Najwyższego, istota sporu nie sprowadza się do ustalenia, kto był pracodawcą powódki w latach 1972-92, lecz do ustalenia, czy przedszkole przyzakładowe „Ł.” wchodziło w tych latach w skład struktury organizacyjnej PPTT. Należy więc zbadać usytuowanie tego przedszkola w strukturze organizacyjnej PPTT, a także obowiązujący w tych latach stan prawny, a w szczególności statut określający strukturę organizacyjną i zakres działania jednostek PPTT wydany przez Ministra Łączności na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o łączności (Dz.U. Nr 54, poz. 275 ze zm.).

Sąd Apelacyjny, po ponownym rozpoznaniu sprawy, uwzględniając ocenę faktyczną i prawną przedstawioną przez Sąd Najwyższy, uznał apelację powódki częściowo za zasadną i wyrokiem z dnia 5 marca 2010 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Telekomunikacji Polskiej S.A. w Warszawie na rzecz powódki kwotę 25.740 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od 27 października 2004 r. do dnia zapłaty (pkt I), a dalej idącą apelację oddalił (pkt II).

Sąd wskazał, że wnioskodawczyni na swoją prośbę, po okresie zatrudnienia w Przedszkolu nr 2 w charakterze nauczycielki (wychowawczyni), została zatrudniona z dniem 1 września 1972 r. na tym samym stanowisku w Przedszkolu Zakładowym „Ł.”. O miejscu zatrudnienia nauczyciela decydował organ oświaty, w spornym okresie Wydział Oświaty i Kultury Prezydium Powiatowej Rady, ten sam organ określał wysokość uposażenia i wymiar zatrudnienia. Dyrekcja Przedszkola podejmowała decyzje w zakresie urlopu bezpłatnego na opiekę nad małym dzieckiem, urlopu płatnego dla poratowania zdrowia, również Dyrektor Przedszkola od 1989 r. ustalała wysokość uposażenia powódki na podstawie art. 36 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela oraz zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 listopada 1989 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli. Na angażach figuruje pieczęć „Przedszkole Ł. przy Dyr. Okr. PIT”. Przedszkole „Ł.” miało status przedszkola przyzakładowego i mieściło się w pomieszczeniach

zarządzanych przez Dyрекcyję Okręgu Poczty. Podstawę prawną prowadzenia takiego przedszkola określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 1962 r. w sprawie określenia szkół oraz innych placówek oświatowych, wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych poza resortem oświaty i szkolnictwa wyższego (jednolity tekst: Dz.U. z 1970 r. Nr 26, poz. 212 ze zm.), zastąpione następnie rozporządzeniem z dnia 30 lipca 1976 r. w sprawie określenia szkół i innych placówek oświatowo - wychowawczych prowadzonych poza resortem oświaty i wychowania oraz nadzoru pedagogicznego nad nimi (Dz.U. Nr 29, poz. 171 ze zm.). Na podstawie powyższych przepisów zakłady pracy podległe ministrom innym niż Minister Oświaty mogły prowadzić przykładowe przedszkola, świetlice dziecięce, ogrody jordanowskie, domy wczasów dziecięcych, sezonowe placówki wczasów dla dzieci i młodzieży (kolonie, obozy, półkolonie). Przedszkola przykładowe, analogicznie jak i przedszkola ogólne, powstawały na podstawie orzeczenia wydanego przez Kuratora Oświaty i Wychowania. Wszyscy nauczyciele (wychowawcy), niezależnie od rodzaju przedszkola, podlegali w zakresie spraw osobowych administracji szkolnej podległej Ministrowi Oświaty (wydziały oświaty i kultury powiatowych, miejskich, dzielnicowych rad narodowych). Jednak każdy z nich pozostawał na etacie w konkretnej placówce przedszkolnej i ta placówka była jego zakładem pracy, a kierownictwo przedszkola przedstawiało do wymienionych organów wnioski w zakresie warunków zatrudnienia nauczyciela. W odniesieniu do przedszkoli przykładowych w omawianym okresie obowiązywał okólnik nr 6 Ministra Oświaty z dnia 7 kwietnia 1966 r. w sprawie przekazania organom administracji szkolnej podległym Ministrowi Oświaty załatwiania spraw osobowych pracowników pedagogicznych przykładowych przedszkoli i świetlic dziecięcych. (informacje Urzędu Miasta Wydziału Edukacji z dnia 18 listopada 2009 r.). W ocenie Sądu, wyżej wymienione regulacje wskazują jednoznacznie, że powódka była pracownikiem pedagogicznym Przedszkola Przykładowego „”, a Dyrekcja Poczty musiała uzyskać zgodę organu oświaty na jego uruchomienie.

Sąd odwoławczy podniósł, że strona pozwana przedłożyła do akt sprawy Regulamin Organizacyjny Dyrekcji Okręgu Poczty i Telekomunikacji z 1984 r., a zatem z okresu późniejszego, po utworzeniu przedszkola, ale z jego treści wynika, że do zakresu działania Działu Służby Pracowniczej w zakresie spraw socjalnych

należało organizowanie opieki socjalnej nad dziećmi pracowników Okręgu w zakresie żłobków, przedszkoli, kolonii i obozów (§ 15 pkt 3 ppkt 9). Przedszkole przyzakładowe z uwagi na zasady jego funkcjonowania nie mieściło się w schemacie organizacyjnym zakładu pracy, który je prowadził. Natomiast stanowiło jednostkę organizacyjną związaną z tym zakładami pracy. Była to jednostka wewnętrzna zakładu pracy, który ponosił odpowiedzialność za funkcjonowanie przedszkola, w szczególności warunki lokalowe, wyposażenie, bezpieczeństwo dzieci, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, współdecydował o doborze pracowników.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że powódka w okresie od dnia 1 września 1972 r. do 30 kwietnia 1992 r., jako pracownik pedagogiczny Przedszkola Przyzakładowego „Ł.”, pracowała na rzecz przedsiębiorstwa państwowego PPTT, jako swoistej całości organizacyjnej. W świetle powyższych ustaleń i ich prawnej oceny Sąd stwierdził, że powódka jest osobą uprawnioną do nieodpłatnego nabycia akcji pozwanej spółki na podstawie art. 82 ust. 2 i 3 ustawy o łączności, bowiem w dacie przekształcenia w spółkę przedsiębiorstwa Polska Poczta Telegraf i Telefon, tj. w dniu 4 grudnia 1991 r., była pracownikiem tego przedsiębiorstwa, po przepracowaniu wskazanego wyżej okresu została przejęta przez inny zakład pracy w trybie art. 23¹ k.p. Sąd ustalił wysokości należnego odszkodowania na kwotę 25.740 zł stanowiącą iloczyn ilości akcji należnych powódce (1560) i ceny jednej akcji w pierwszym dniu ich edycji na giełdzie. Pierwsze notowanie akcji Telekomunikacji Polskiej S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie miało miejsce w dniu 18 listopada 1998 r., a cena jednej akcji wynosiła 16,50 zł.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, roszczenie odszkodowawcze powódki skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa było zaś niezasadne. W oparciu o upoważnienie zawarte w art. 36 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji Minister Skarbu Państwa wydał rozporządzenie z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalenia liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz.U. Nr 33, poz. 200). Przedmiotowe rozporządzenie nakłada na prywatyzowaną spółkę obowiązek odbioru oświadczeń od pracowników, załatwiania ewentualnych reklamacji i sporządzenia listy

uprawnionych pracowników. Ani ustawa, ani rozporządzenie nie przewidują obowiązku weryfikacji sporządzonych list przez Ministra Skarbu Państwa. Działając w oparciu o powyższe rozporządzenie, pozwana spółka wadliwie oceniła sytuację powódki i odmówiła jej prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, nie umieszczając jej nazwiska na liście osób uprawnionych. Umowa zawarta między pozwaną spółką a Ministrem Skarbu Państwa w dniu 23 lipca 1997 r. nie nakładała na spółkę dodatkowych zobowiązań poza tymi, które wynikały z treści cytowanego rozporządzenia, ustalając jedynie terminy na dokonanie poszczególnych czynności. Sąd odwoławczy uznał zatem, że to pozwana Spółka nienależycie wykonała nałożone na nią zobowiązanie i z tych przyczyn ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 k.c.

Przyznając powódce odsetki na podstawie art. 481 k.c., Sąd Apelacyjny zważył, że zgłosiła ona swoje roszczenie na drogę sądową, określając je jako żądanie ustalenia, że przysługuje jej prawo do akcji. Dopiero na rozprawie w dniu 27 października 2004 r. wniosła o zasądzenie odszkodowania w kwocie 62.000 zł. Powódka, decydując się na wytoczenie powództwa, powinna była w ramach zachowania należytej staranności o swoje interesy ustalić, jakie roszczenie jej przysługuje, skoro wiedziała, iż w dacie wystąpienia przez nią na drogę sądową akcje zostały już rozprowadzone pomiędzy osoby uprawnione. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał, że datą wymagalności świadczenia odszkodowawczego jest data zgłoszenia w obecności pozwanej spółki roszczenia o odszkodowanie.

W skardze kasacyjnej pozwana spółka zaskarżyła powyższy wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zasądzającego na rzecz powódki odszkodowanie (pkt I), powołując się na obie ustawowe podstawy. Naruszenia przepisów postępowania, które to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, skarżąca upatrywała w uchybieniach następującym przepisom:

- art. 398²⁰ k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. wskutek nieuwzględnienia wykładni prawa dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 2009 r., poprzez niedokonanie analizy statutu państwowej jednostki organizacyjnej (p.j.o.) Polska Poczta, Telegraf i Telefon;
- art. 382 k.p.c., a także 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez pominięcie materiału dowodowego dotyczącego takich okoliczności, z których

wynika, że w strukturach organizacyjnych PPTiT nie było przykładowego przedszkola, jako wewnętrznej jednostki organizacyjnej;

- art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez uwzględnienie apelacji powódki, pomimo jej bezzasadności;
- art. 385 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez jego niezastosowanie, mimo że apelacja powódki jest w całości bezzasadna.

Z powołaniem się na pierwszą podstawę kasacyjną skarżąca wskazała na naruszenie:

- art. 82 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że powódka w dniu 4 grudnia 1991 r. była pracownikiem PPTT;
- § 8 Statutu p.j.o. PPTiT będącego załącznikiem do zarządzenia nr 12 Ministra Łączności z dnia 28 lutego 1986 r., § 6 Statutu p.j.o. PPTiT z 23 listopada 1987 r., § 4 Statutu p.j.o. PPTiT z dnia 29 grudnia 1988 r. przez ich nieuwzględnienie i bezzasadne przyjęcie, iż w strukturach PPTT przykładowe przedszkole było wewnętrzną jednostką;
- art. 31a oraz 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przez bezpodstawne przyjęcie, że skierowanie roszczenia w przedmiotowej sprawie przeciwko Skarbowi Państwa było niezasadne.

Wskazując na powyższe podstawy, strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę pkt I zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw.

Odnosząc się na wstępie do drugiej podstawy kasacyjnej, wskazać należy, że zarzut naruszenia art. 398²⁰ k.p.c. jest całkowicie chybiony, skoro strona pozwana upatruje go w niezastosowaniu się przez Sąd Apelacyjny do wskazówki Sądu Najwyższego odnośnie do możliwości posłużenia się statutem celem określenia usytuowania przedszkola przykładowego w strukturze organizacyjnej PPTT (pomijając zasadność tego twierdzenia), a zgodnie z treścią tego przepisu

sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wyłącznie wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Nie budzi zaś żadnych wątpliwości, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie II PK 169/08 dokonał wykładni art. 82 ustawy o łączności, przyjmując że przesłanką uznania stażu pracy nie jest pozostawanie w stosunku pracy (bycie pracownikiem) z jednostką organizacyjną PPTT, lecz „przepracowanie” wskazanego okresu w takiej jednostce i stwierdzając, że istotne jest, czy osoba ubiegająca się o prawo do nieodpłatnego nabycia akcji była zatrudniona w podmiocie wchodzącym w skład struktury organizacyjnej PPTT, do której to wykładni niewątpliwie zastosował się Sąd Apelacyjny, rozpoznając sprawę ponownie.

Zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego, gdyż jest on ogólną dyrektywą kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie także tych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, które Sąd drugiej instancji naruszył (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000 nr 1, poz. 17, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2010 r., III CSK 124/09, LEX nr 578043). Nienależyte wyjaśnienie istotnych w sprawie okoliczności faktycznych mogłoby stanowić naruszenie art. 217 k.p.c. lub art. 227 k.p.c. (w związku z art. 391 k.p.c.), art. 381 k.p.c. lub innych, w zależności od koncepcji skarżącego, jednakże skarga kasacyjna nie zarzuca naruszenia właściwych w tym zakresie przepisów.

Odnosnie natomiast do zarzutu naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c., wskazać należy, że za utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać stanowisko, iż uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa

materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. między innymi wyroki z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352 oraz z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, niepublikowany i orzeczenia tam powołane). Takich wadliwości uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy się nie dopatrzył.

Brak jest również podstaw do uznania, że usprawiedliwione są zarzuty naruszenia art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. Przytoczone przepisy - jak wskazywał już na to Sąd Najwyższy - są adresowane do sądu drugiej instancji i przesądzają o tym, w jaki sposób ma on rozstrzygnąć sprawę, jeżeli stwierdzi, że apelacja jest bezzasadna, bądź że powinna być uwzględniona. O ich naruszeniu mogłaby być zatem mowa jedynie wtedy, gdyby Sąd Apelacyjny stwierdził, że apelacja jest niezasadna, a ją uwzględnił, czego skarżąca nie zarzuca. Natomiast sąd drugiej instancji nie narusza art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c., jeżeli uwzględni apelację na podstawie oceny, że jest ona zasadna, niezależnie od twierdzenia strony, iż była bezzasadna (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1997 r., I PKN 403/97, OSNP 1998 nr 20, poz. 602, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2000 r., I PKN 711/99, OSNP 2002 nr 1, poz. 13).

Niezasadne są również zarzuty podniesione w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej.

Zgodnie z art. 82 ust. 2 i 3 ustawy o łączności, w brzmieniu obowiązującym na dzień 29 grudnia 1998 r., pracownikami uprawnionymi do nieodpłatnego nabycia akcji Telekomunikacji Polskiej S.A. są:

- 1) osoby będące w dniu przekształcenia dokonanego na podstawie art. 76 tej ustawy pracownikami PPTT,
- 2) osoby, które przepracowały co najmniej 10 lat w PPTT lub w spółce Telekomunikacja Polska, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę, albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 3) osoby, które po przepracowaniu 10 lat w PPTT lub w Telekomunikacji Polskiej SA zostały przejęte przez nowe zakłady pracy w trybie art. 23¹ k.p.,

4) pracownicy spółki Telekomunikacja Polska zatrudnieni w tej spółce po dniu przekształcenia dokonanego na podstawie art. 76 ustawy o łączności, którzy pozostawali z tą spółką w stosunku pracy w dniu 30 czerwca 1998 r.

Poza sporem jest, że powódka w latach 1972 – 1992 pracowała w przedszkolu przyzakładowym „Ł”. Zgodnie z treścią Instrukcji w sprawie organizacji przedszkoli i innych placówek wychowania przedszkolnego, stanowiącej załącznik Nr 1 do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 23 czerwca 1958 r., a następnie - § 1 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 1962 r. w sprawie określenia szkół oraz innych placówek oświatowych, wychowawczych i opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych poza resortem oświaty i szkolnictwa wyższego (jednolity tekst: Dz.U. z 1970 r. Nr 26, poz. 212 ze zm.), jak również § 1 pkt 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1976 r. w sprawie określenia szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych prowadzonych poza resortem oświaty i wychowania oraz nadzoru pedagogicznego nad nimi (Dz.U. Nr 29, poz. 171 ze zm.), przedszkola przyzakładowe prowadzone były przez zakłady pracy, mając status przyzakładowych urzędzeń socjalnych (§ 1 ust. 1 uchwały Nr 63 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1962 r. w sprawie usprawnienia zarządzania przyzakładowymi urządzeniami socjalnymi, M.P. Nr 27, poz. 110). Stosownie do treści art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz.U. Nr 32, poz. 160), przedszkola oraz inne placówki przedszkolne organizowane były przez Ministra Oświaty oraz przez innych ministrów. Minister Oświaty, poprzez podległe organy administracji szkolnej, sprawował nadzór nad przedszkolami prowadzonymi przez instytucje i zakłady pracy podległe innym ministrom. Nadzór ten wyrażał się, między innymi, w nawiązywaniu stosunku pracy z nauczycielami przedszkoli przez organ administracji szkolnej sprawujący bezpośredni nadzór nad tą placówką (art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz.U. Nr 12, poz. 63 ze zm.), a następnie art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 114 ze zm.). Formy, zasady i kompetencje dotyczące zatrudniania oraz załatwiania spraw osobowych wychowawczyń przedszkoli przyzakładowych ustalone zostały w okólniku Nr 6 z dnia 7 kwietnia 1966 r. (K 1 – 428/66) w sprawie przekazania organom administracji szkolnej, podległym

Ministrowi Oświaty, załatwiania spraw osobowych pracowników pedagogicznych przyzakładowych przedszkoli i świetlic dziecięcych (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 5, poz. 50). Okólnik ten, co wynika z jego treści (wstępu), miał na celu ujednoczenie i dostosowanie trybu postępowania przy załatwianiu spraw osobowych pracowników niektórych przyzakładowych urzędów socjalnych do zasad określonych w wyżej przytoczonej uchwale Nr 63 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1962 r. Zgodnie z okólnikiem, przekazano organom administracji podległym Ministrowi Oświaty załatwianie spraw osobowych pracowników pedagogicznych przyzakładowych przedszkoli i świetlic dziecięcych. Do organów administracji szkolnej należało w szczególności nawiązywanie, zmiany i rozwiązywanie stosunku służbowego (stosunku pracy), załatwianie spraw związanych z oceną i przyznawaniem kwalifikacji do prowadzenia zajęć wychowawczych w oparciu o przepisy obowiązujące w resorcie oświaty, ustalanie należnego wymiaru uposażenia służbowego, wysługi lat i obowiązującego wymiaru godzin zajęć wychowawczych, udzielanie urlopów, wydawanie legitymacji służbowych oraz załatwianie innych spraw osobowych. Organy administracji szkolnej podejmowały decyzje w tych sprawach na wniosek lub w porozumieniu z kierownictwem zakładu pracy, przy którym działało dane urządzenie socjalne (pkt 2 okólnika). Wypłaty należności pracownikom pedagogicznym przedszkoli z tytułu stosunku pracy dokonywały zakłady pracy na podstawie list płac sporządzanych przez te zakłady w oparciu o dokumenty wydane przez organy administracji szkolnej. Organem administracji szkolnej, któremu bezpośrednio podlegały przyzakładowe przedszkola, były wydziały oświaty i kultury prezydium powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych. Z treści okólnika wynikało także, iż pracowników umysłowych niepedagogicznych oraz pracowników fizycznych przyzakładowych przedszkoli i świetlic dziecięcych zatrudniają, zwalniają i załatwiają inne sprawy osobowe zakłady pracy w porozumieniu z właściwymi wydziałami oświaty i kultury.

Przedszkola przyzakładowe, w tym przedszkole „Ł.”, były zatem urządzeniami socjalnymi świadczącymi usługi z zakresu zakładowej działalności socjalnej (por. § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 listopada 1973 r. w sprawie zakładowego funduszu socjalnego i zakładowej działalności socjalnej; jednolity tekst: Dz.U. z 1981 r. Nr 22, poz. 117 ze zm.). Przedszkole „Ł.” nie mogło

być więc uwidocznione w schemacie organizacyjnym PPTT, bowiem było jedynie urządzeniem socjalnym jednej z jednostek organizacyjnych tego przedsiębiorstwa, a mianowicie Dyrekcji Okręgu Poczty, przy której zostało zorganizowane. Wszystkie osoby zatrudnione w przedszkolu świadczyły tym samym pracę na rzecz Dyrekcji Okręgu, będąc pracownikami tego zakładu, na co bez wpływu pozostaje przekazanie organom administracji szkolnej kompetencji związanych z nawiązaniem (rozwiązaniem) stosunku pracy pracowników pedagogicznych tego przedszkola. W judykaturze utrwalone jest bowiem stanowisko, że przeniesienie na inny szczebel pewnych uprawnień zakładu pracy (pracodawcy) nie powoduje zmiany zakładu pracy (pracodawcy) (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1992 r., I PZP 59/92, OSNCP 1993 nr 4 poz. 49, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 1993 r., I PZP 30/93, OSNCP 1994 nr 6 poz. 123, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1996 r., I PKN 101/95, OSNP 1997 nr 7 poz. 112, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1997 r., I PKN 448/97, OSNP 1998 nr 22, poz. 649). Powódka jako wychowawczyni w przedszkolu przyzakładowym Dyrekcji Okręgu Poczty pozostawała zatem pracownikiem tego zakładu pracy do roku 1992.

Zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.), zadanie własne gmin w zakresie prowadzenia przedszkoli stało się ich zadaniem obowiązkowym z dniem 1 stycznia 1992 r. Przedszkola przyzakładowe zostały więc przejęte przez gminy i w związku z tym Rada Miejska dnia 29 kwietnia 1992 r. podjęła uchwałę Nr XIX/43/92 w sprawie zmiany nazw przedszkoli, a przedszkole „Ł.” zaczęło funkcjonować jako przedszkole miejskie. Wbrew twierdzeniom skarżącej, zmiana ta nie polegała więc tylko na zmianie nazwy przedszkola. Doszło bowiem do przejęcia części zakładu pracy w rozumieniu art. 23¹ k.p. (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1992 r., I PZP 38/92, LEX nr 14700, zgodnie z którą przejęcie przez gminę zadań w zakresie rocznego przygotowania przedszkolnego na podstawie art. 14 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w wyniku którego nastąpiło przekazanie rocznego przygotowania przedszkolnego (roku zerowego) ze szkoły do przedszkola, stanowi przejęcie zakładu pracy w części w rozumieniu art. 23¹ § 2 k.p., a także prezentujące analogiczne poglądy: uchwałę Sądu

Najwyższego z dnia 16 marca 1993 r., I PZP 10/93, PiZS 1994 nr 6, s.73, wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 1994 r., I PRN 2/94, OSNP 1994 nr 1, poz. 6 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1994 r., I PRN 19/94, OSNP 1994 nr 4, poz. 64).

Nie budzi zatem wątpliwości, że powódka po przepracowaniu ponad 10 lat w PPTT (będąc prawie 20 lat pracownikiem przedszkola przyzakładowego zorganizowanego przy Dyrekcji Okręgu Poczty) została przejęta przez nowego pracodawcę w trybie art. 23¹ k.p., a zatem spełniała warunki uprawniające do nieodpłatnego nabycia akcji Telekomunikacji Polskiej S.A określone w art. 82 ust. 2 pkt 2 ustawy o łączności, jak prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny.

Zarzuty skargi kasacyjnej nie mogą być więc w tym zakresie uwzględnione, podobnie jak te, które odnoszą się do naruszenia art. 31a oraz 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przez bezpodstawne przyjęcie, że skierowanie roszczenia w przedmiotowej sprawie przeciwko Skarbowi Państwa było niezasadne.

Problem odpowiedzialności spółki za utratę prawa do akcji był już wielokrotnie rozstrzygany przez Sąd Najwyższy, który w orzecznictwie przyjmuje, że spółka powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego ma w procesie udostępniania akcji własne obowiązki wobec uprawnionych pracowników i niewykonanie lub nienależyte ich wykonanie może uzasadniać jej odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 k.c. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 r., I PK 291/03 (OSNP 2004 nr 23, poz. 397) wskazano, że odpowiedzialność odszkodowawcza spółki jest odpowiedzialnością *in solidum* ze Skarbem Państwa, a inaczej: solidarnością nieprawidłową, niewłaściwą, przypadkową, przy której istnieniu należy stosować w drodze analogii przepisy o odpowiedzialności solidarnej, w tym przede wszystkim art. 366 k.c., i zasądzić całe świadczenie od każdego z dłużników, z zastrzeżeniem że spełnienie świadczenia przez jednego z nich zwalnia z obowiązku świadczenia pozostałych. Stanowisko takie zostało podtrzymane w wielu późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. np. wyroki z dnia: 5 lutego 2009 r., II PK 115/08, 31 marca 2009 r., II PK 250/08; niepublikowane, z dnia 10 lutego 2010 r., II PK 90/09, LEX nr 571965 i z dnia 10 lutego 2010 r., II PK 98/09, LEX nr 571971). Zgodnie z poglądem wyrażanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pozwany będący jednym z

dłużników solidarnych, nie może zaś, jako współuczestnik materialny, zaskarżyć wyroku w części oddalającej powództwo w stosunku do pozostałych dłużników - występujących po tej samej stronie procesowej - chociażby rozstrzygnięcie sądu oddziaływało na jego odpowiedzialność (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1966 r., II CR 387/66, OSNC 1967 nr 7 - 8, poz. 133 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2002 r., II CZ 54/02, LEX nr 566001).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.